

A69: šťastná generace z normalizace

Author: SF / Petr Bým | Published: 27.03.2009

Architektonický ateliér A69 je už podle názvu, ale nejen podle něj generační záležitostí. Všichni tři jeho protagonisté - Boris Redčenkov, Prokop Tomášek a Jaroslav Wertig - se narodili v roce 1969. To je sice možná nejnešťastnější rok české historie druhé poloviny 20. století, nicméně pro A69 tíživá normalizační doba představovala nejspíš šťastný vklad. „Snad jsme byli pro naše rodiče důvodem k další existenci, jakási ventilace celonárodní frustrace. Každopádně jsme všichni dostali hodně lásky a spolu s tím i značnou dávku tolerance. Jenom díky tomu jsme také stále pohromadě, ačkoli jsme hodně rozdílní,“ definuje generační vklad do života ateliéru Jaroslav Wertig. Podle něj bylo štěstím i to, že příprava na budoucí profesní dráhu tria architektů skončila už ve svobodných poměrech, které před nimi otevřely předtím netušené možnosti a perspektivy. Už dnes lze říci, že se jich - díky příznivé shodě mnoha okolností - chopili šťastným způsobem.

Na trase Sudety - Praha

„Zjistili jsme, že to území je vyprázdněné a pro nás dlouhodobě kulturně neobhajitelné. S Němci odtud odešly kultura, tradice i morálka.“ - tolik kategorický soud na téma někdejších Sudet z úst Jaroslava Wertiga. Dnes A69 sídlí v Praze, nicméně přes citovaný příkrý ortel ateliér právě území bývalých Sudet za mnoho vděčí. Jednak tady jeho hlavní aktéři brali rozum (Wertig a Redčenkov vyrůstali ve Františkových Lázních, Tomášek v Liberci), jednak tady začínali svou profesní kariéru - a „sudetský“ start byl pro vývoj ateliéru a jeho uplatnění v praxi více než významný.

A69 vznikl v roce 1994 v Chebu. V našich poměrech, kde se všechno důležité odehrává v Praze nebo snad ještě v Brně, Ostravě či Plzni, to byla volba neobvyklá. Záhy se ale ukázalo, že dobrá. Počátkem 90. let bylo na Chebsku mnoho lidí, kteří pracovali v Německu, vedle nich přibývalo restituentů. V regionu tak bylo hodně peněz a po nákupech obleků, elektrospotřebičů a automobilů logicky přišlo na řadu bydlení. Přitom konkurence byla mizivá, pokud vůbec nějaká. A tak se sotva vzniklému ateliéru hrnuly zakázky, které přinesly jak potřebné finance, tak zkušenosti. „Hodně nám tehdy pomáhala i znalost lokálních poměrů včetně stavební kultury a její technologické úrovně,“ poznamenává J. Wertig. Silná poptávka A69 poskytla klid a čas na skutečně promyšlené projekty. A po klientele občanské se jako zákazníci zákonitě objevily i municipality a podnikatelská obec.

Svou tehdejší produkci v A69 bohužel nemají z větší části zdokumentovanou, ale to neplatí pro větší projekty. K těm patřila třeba úprava parteru Anglické ulice ve Františkových Lázních, přestavba chebského obchodního domu Elektra či novostavba sanatoria dr. Petáka a jeho pozdější přístavba. Právě tyto realizace ateliéru zajistily širší ohlas. „Pro Prahu jsme byli něco jako hrdinové červené knihovny - čistí hoši

z příhraničních hvozdů s novými myšlenkami,“ vzpomíná architekt Wertig na dobu, kdy se ateliér stal doslova miláčkem médií i odborníků. Například Rostislav Švácha tehdy zmíněnou Elektru označil za první skutečně moderní architekturu v Chebu od 20. let 20. století.

K realizacím se postupně přidávala i ocenění z různých soutěží a pak díky tomu všemu přišla přelomová událost - účast ve vyzvané soutěži na rezidenční komplex pro pražský Strahov. V té A69 se svým velmi neobvyklým konceptem (později byl poněkud „normalizován“, developer se obával příliš avantgardního řešení) porazil domácí architektonickou elitu včetně jednoho ze svých učitelů Josefa Pleskota. A po projektu Villa Park Strahov přišel ještě větší - Central Park Praha. Tuto zakázku A69 získal v konkurenci už nikoli domácího, ale světového rázu, v níž se objevili i R. Bofill či ateliér MVRDV. Za těchto okolností už začala být chebská kazajka pro ateliér těsná a tak nastalo etapovité stěhování do Prahy. Navíc možnosti růstu v regionu už byly nejspíš vyčerpány. Velké projekty A69, které zdobily stránky odborných časopisů u nás i v cizině, ostatně na rodné hroudě moc úspěchů nesklidily. „Mám pocit, že můj otec se styděl přiznat, že Anglickou ulici má na svědomí také jeho syn,“ vzpomíná Wertig.

Architektura podle A69

Mluvit dnes v souvislosti s architekturou o stylu až na několik málo výjimek nemá smysl. U prací A69 to tak úplně nepřípadné není. Snad všechny jejich projekty mají velmi výrazný rukopis, byť případ od případu odlišný. To je dáno způsobem práce. „Jsme demokraté dovnitř, autokraté navenek,“ vysvětluje J. Wertig. Přeloženo do praxe: každá zakázka má garanta v osobě jednoho ze tří vedoucích ateliéru. A ten, jehož koncepce byla „zvolena“, ji pak za pomoci výkonných pracovníků ateliéru dovede ke konci.

To, co dnes od sebe architektky či ateliéry hlavně odlišuje, jsou ovšem hlavně pracovní postupy či metody. Trojice Redčenkov - Tomášek - Wertig má styl práce přesně definován. „V první řadě je nutné správně zmapovat a určit potřeby klienta, a to nejen ty deklarované. O tom, kde je skutečně jádro problému, totiž klient nemusí ani vědět. V druhé fázi pak na problém či zadání musíte přesně odpovědět. Přitom 'Proč ne?' může být odpověď módního návrháře nebo designéra, nikdy ne architekta,“ popisuje J. Wertig základní metodologický postulát práce ateliéru. Dalším zákonem je inovace. „Inovace je nutná. Na nové otázky nelze aplikovat staré odpovědi, protože ty vznikly v jiných podmínkách, v jiném kontextu,“ tvrdí Wertig. Za zmínku stojí, že architekt Lábus (v jeho ateliéru Redčenkov, Tomášek i Wertig absolvovali) práci A69 popisuje v podstatě stejně: „...pozorně reagují na zadání ... typickou vlastností jejich staveb je výrazná, do reality dotažená koncepčnost ... důsledně sledují zrození nových postojů a hodnot.“

Práce, respektive projekty A69 mají ještě jednu zjevnou vlastnost. Odvahu a sebevědomí, které vedou k netradičním „odpovědím“. Dobře viditelné je to hlavně na menších objektech, například domech Eggo a Plot a Lea. Svou koncepcí se zcela vymykají zažitým zvyklostem a vzorcům. Přitom nejde o estetickou

exhibici, podstatná je zjevně funkce, účel. Odvaha a vůle k vlastnímu originálnímu názoru nicméně v A69 nemá nic společného se způsobem řešení možná klíčového problému současné architektury: přístupu ke klientovi.

Stavební forum

Kompromisy neponižují

„Nechápu ty věčné stížnosti na klienty. Jak si vůbec někdo může stěžovat na toho, kdo mu přináší práci a možnost potýkat se s realitou?“ - ptá se řečnický architekt Wertig. Podle něj si na ose zákazník - architekt - koncový uživatel nejméně kritiky zaslouží právě ten první. „Nevím, je-li lepším zadavatelem developer, veřejnoprávní instituce či soukromý stavebník. Nám se s často kritizovanými developerskými firmami pracuje dobře. Karty jsou jasně rozdané. Developer chce co nejméně investovat, ale přitom získat takový produkt, který trh bude akceptovat - a vy mu máte pomoci,“ říká Wertig a dodává: „Samozřejmě musíte hledat kompromis. Ale to je přece hlavní úkol architekta: v daných podmínkách hledat reálné, ale přitom tvůrčí a funkční řešení. Pro architektky má slovo kompromis negativní konotace, ale slušela by jim trocha pokory.“

Jestliže směrem k přímému zákazníkovi panuje v A69 snaha o maximální pochopení, ve vztahu k zákazníkům koncovým, tedy hlavně kupcům bytových objektů, jsou v ateliéru kritičtí. „Developeři jenom reagují na poptávku. Pokud jejich zákazníci nejsou schopni rozeznat kvalitu, nejsou kultivovaní a kupují produkty nekvalitní, pak taková nabídka pochopitelně vznikne,“ tvrdí kategoricky Wertig. Podle něj je důkazem chabé úrovně zájemců o bydlení i přežívající opovrhování relativně kvalitními panelovými byty a naopak nekritická preference nových cihlových staveb, které jsou často architektonický i stavebně odbyté: „Nemá smysl svalovat odpovědnost za úroveň současné výstavby jenom na developery. Je to stejně nesmyslné jako obviňovat za paneláky zase jenom architektky.“

Pragmatický přístup k potřebám trhu je v A69 patrný i jinde. Tým každou zakázku konzultuje s odborníky z jiných profesí, zejména ekonomy a právníky. A69 je také možná jediným našim ateliérem, kde jsou vztahy s médií a veřejností traktovány profesionálně, konstantním členem ateliéru je specialista na public relations. Výsledkem jeho práce jsou i nedávno zprovozněné webové stránky. „Ohlasy jsme vysloveně překvapeni, přicházejí i z USA či Koreje. Přicházejí i pozvánky do zahraničí na přednášky, workshopy, výstavy a snad se dožijeme i výzev k účasti na soutěžích,“ říká Jaroslav Wertig.

Fotografie:

1. Eggo
2. A69
3. Sanatorium dr. Petáka
4. Plot
5. Lea
6. Villa Park Strahov
7. Central park Praha

27.03.2009 08:00, SF / Petr Bým